

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2140

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 12 de Març de 1920

LA FEBRADA DE L'OR

—«Un bel morir, tutta la vita onora!»

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei ràpid mensual a la HAVANA i NEW ORLEANS

El dia 15 d'aquest mes sortirà de Barcelona amb escales a Alacant, Màlaga i Santa Cruz de Tenerife, directe per a la Havana i New Orleans, via Santiago de Cuba, el magnífic trasatlàntic

P. CLARIS

ACCEPTANT PASSATGE

Gran confort, Servei de restaurant de primer ordre, Diner-concert, Telegrafia Marconi, etc., etc.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

GRANS MAGATZEMS

D. DAMIANS

SANT JOSEP

immens assortit en ARTICLES PER A REGALS

Bronzes artístics, marbres, gerros, plateria, rellotgeria, làmpares, aparells parlants, testos per a plantes, gàbies de metall, paraigües, bastons, banos, bisuteria, perfumeria, articles per a viatge i sport, etc., etc.

SASTRERIA

últimes novetats per a la propera temporada
especialitat amb la mida

Guants, Calçats, Juguets, Camiseria, Mobles

Secció especial de gran varietat de articles al
preu únic de **3²⁵** pessetes

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Fiebre
Gota

UROMETINA

PIPAGE
Folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors capardanyes
més ben construi-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a provincies

BAZAR

— DE LA —

UNION

Utils per a escriptori
Tintes bones qualitats

Carrer Unió, 3

BARCELONA

SOLER Y TORRA GERMANS, Banquers

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CRONICA

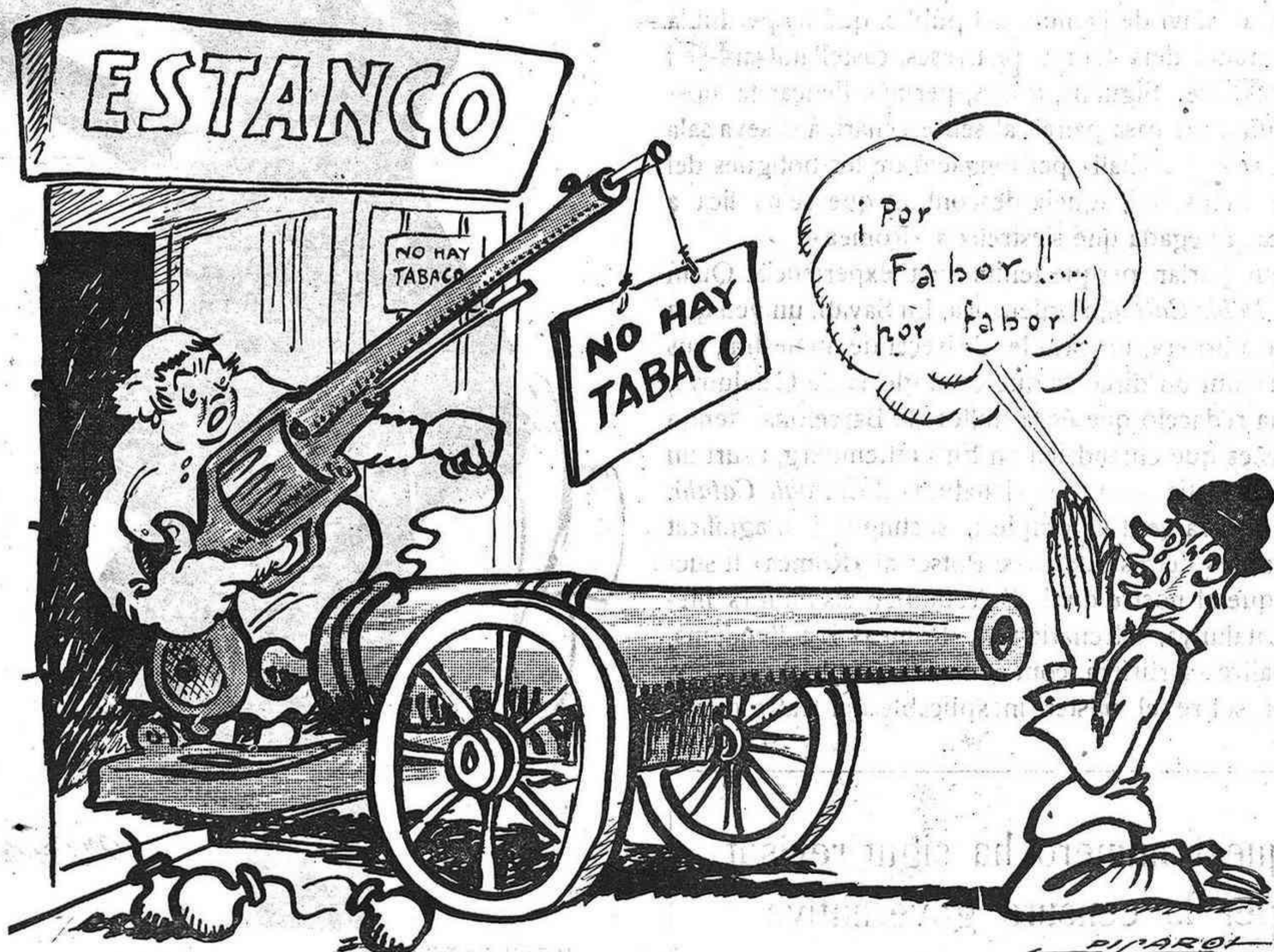
LA "JETTATURA"

La vida del bon catalanista no té més que una amargor, la que li dóna el teatre «Romea». Triomfa en les eleccions, deslliura els presos, organitza el sometent, que és després de la de l'exèrcit anglès la improvització bèl·lica més extraordinària de l'edat contemporània, torna a cantar *Els Segadors* sense rebre, però estrenen a «Romea», i el seu patriotisme rep una nova ferida. Per això el bon catalanista quan guia per la ciutat a un foraster, li mostra el Palau

de la Musica Catalana, el Palau de la Generalitat Catalana, el Museu de la pintura catalana, el Palau de la malaltia catalana, que és l'Hospital de Sant Pau, el Parc de la muntanya catalana, la Casa de la Cultura Catalana, que és a Càn Batlló; però no pot mostrar-li el Palau de l'Escena Catalana, ans al contrari, amaga el teatre «Romea» com si fos una nafra. Exageració? Oh, no! Reptem al més ferm company de causa a que ens confessi si alguna vegada va portar al foraster, sobre tot si és castellà, al teatre «Romea».

Jo crec que l'hauríem d'enderrocar, escampar la seva grava, sembrar-ho de sal i aixecar al damunt una capella expiatòria. Perquè el «Romea» té «jettatura», fins a l'extrem de que la seva malestrugança per al teatre català desapareix lluny del seu edifici. En Rusiñol estrena *L'auca del senyor Esteve* al Paral·lel, i tornem a creure en la resurrecció del nostre teatre. En Guimerà dóna a «Novedades» *L'ànima és meva*, i cada nit encén el foc sagrat de l'ideal. Doncs *L'auca del senyor Esteve* i *L'ànima és meva*, estrenades a «Romea», haurien tingut un èxit

QUADRES BARCELONINS

— La previsió de una estanquera, o el remei contra les cues.

efímer i regatejat. Per què? No pas pels actors, ni les actrius, ni el públic, ni els benemèrits empresaris, sinó per la «jettatura» de la casa. Té mal solatge i fa mal vi.

Ara s'ajunten dos homes de lletres; un expert, l'altre de fina sensibilitat, d'un sostingut bon gust, d'una sol·vència literària que pocs dels nostres joves posseeixen, escriuen *Els solters*, i tornen a continuar la història del teatre català. El vi novell s'agreja en la bota vella, i no descobrim ni sensibilitat, ni bon gust, ni experiència. El «Romea» se les ha menjades. El «Romea», aquest Moloch literari, ha tornat a devorar dues noves víctimes.

«Mai més», dirà En Carles Soldevila. «Mai més», repetirà, segurament, En Pompeu Crehuet. Es una decisió que hauria d'extendre's, a fi de trencar la malestrugança d'aquesta mena d'Hort del Francès, que és el «Romea», on van caient aixafats per un martell escenificada els nostres autors i les seves obres. Tal volta succeiria com en aqueixes habitacions que presenciaren tràngols mortuoris i la influència nefanda de les quals desvirtuen les famílies, condemnant-les a silenci i tornant-les a la vida domèstica quan creuen que ha passat la seva desventura contaminadora. L'hem de condemnar, al «Romea», una temporada, per a desvirtuar la seva influència corrosiva, per a que reposant el seu solatge poguem, més tard, portar el most de les noves collites.

Ens hem passat els anys transportant la culpabilitat de la desfeta teatral catalana dels autors als actors o al inrevés. Després va sorgir una nova teoria, atribuïnt al públic, al canvi de l'ànima del públic, que ha perdut la seva ingenuïtat dels temps pitarescs, castellanitzant-se i cinematitzant-se. Sigui'ns, doncs, permès llençar la nostra, atribuïnt a la casa pairal, al seu escenari, a la seva sala encongida, al seu «hall» perllongació de les botigues del carrer de l'Hospital, aqueix desconhort que se'ns fica a l'ànima cada vegada que s'estrena a «Romea».

Podem parlar perquè tenim una experiència. Quan feiem *El Poble Català*, l'ordenança, En Savall, un vell que semblava, i ho era, un cavaller disfregat de menestral, ens deia: —Tenim un director que és la glòria de Catalunya, tenim una redacció que és la millor de Barcelona, tenim uns caixistes que entendrien an En Guttemberg, i surt un diari que fa fàstic...— Era la «jettatura» d'*El Poble Català*. Després la seva gent ha omplert, sostingut i magnificat tres diaris i les lletres catalanes. Potser al «Romea» li succeeix lo que al nostre diari. Se reuniren els millors literats de Catalunya, estrenarien a «Romea» i a l'endemà, ells i nosaltres sortiríem, com el dissabte, amb el cap baix, dialogant sobre el misteri inexplicable del teatre català.

PARADOX

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

Déu cega als que vol perdre

El senyor Durán i Ventosa, que paralelament als defectes inevitables en tot mortal, atresora remarcables condicions per a actuar en política, tenia adquirida al Ajuntament fama d'home senzill, contrari a tota manifestació que suposés afany de significar-se d'un modo inútil i excessiu.

Gairebé podríem dir que han sigut la modèstia, la renunciació voluntària a les glòries d'oripell, el tret principal de la personalitat del senyor Durán i Ventosa, que

ACTRIUS EXCEL·LENTS

Maria Palou

M. Cardona

LA PROMESA DEL POETA

—Diumenge no, noia, que tinc sessió. Des de que m'he fet *Amic de la Poesia*...

—Amic de la Poesia?... Ja deu ésser alguna donota de mala mena, aquesta ..

en les dues tongades que ha ocupat l'escó no ha influït en assumpte que no cregués beneficiós per a Barcelona, o als interessos del partit, qual representació ostentava al Consistori.

Però ve't aquí que el dimoni de la vanitat ha clavat a darrera hora les urpes en l'ànim del senyor Durán i Ventosa, víctima de no sabem quin insondable misteri, que al transformar el seu comportament, ha alterat, com devia, les patriarcals habituds que admiravem en el cap de la minoria regionalista.

Una manifestació del moment greuíssim que el senyor Durán travessa, la tenim en l'avant-darrera sessió consistorial, dedicada, en gran part, a lloar les virtuds administratives del senyor, Durán que per haver jurat—fa uns dies—el seu càrrec de senador, hagué de presentar la renúncia de la regidoria. La consagració, el desagravi, o lo que sigui, endressat al senyor Durán i Ventosa pels seus companys de Capítol, no s'hauria produït sense la pressa de l'interessat en possessionar-se de la nova i enlairada investidura.

A no ésser que opinés el senyor Durán que un cop pronunciat el seu discurs del Senat, canviaria el curs de la història. Que bé podria ésser, després de lo que estem dient.

El fet és que no encertà el senyor Durán a esperar el terme natural de l'acabament de la regidoria, lo que li ha valgut uns funerals de primera, oposats totalment a la humilitat i a la senzillesa de que parlavem.

Dictà els conceptes dels afalagadors el condol de veure's privats del valiment del novell parlamentari, o l'alegria que tota separació produeix en els que resten?

Es difícil averiguar-ho, si es té en compte la impossibilitat absoluta de furgar en la consciència dels regidors.

El fet és que, com sol dir se, no hi veu el senyor Durán de cap ull, caminant, des del prop-passat dimecres, més estarrufat i solemne que un gall dindi. Canviar el saludo amb ell equival, fins pels més amics, a resoldre un problema difícilíssim.

Tots els vespres, abans de la sessió que ens ocupa, empenia el senyor Durán una excursioneta a Gràcia, valent-se del democràtic tramvia. Afegim que pagava el bitllet, malgrat tenir opció al cobejat i inefable *pase*.

Ara s'ensinistra en el domini de la *moto*, no pas per afany d'anar depressa, sinó encisat pel soroll de l'aparell.

Aspira a que la gent adverteixi la seva presència pels carrers.

JUST

Barcelonisme

A la comèdia *Els solters*, estrenada darrerament al «Romea», l'anomenen «comèdia barcelonina». Consisteix en una noia que no accepta per espòs a un xicot ric, ben plantat, i advocat amb plets, per sentir escrúpols morals de noia escandinava. No volia un marit que pogués recordar amb complacència la seva joventut de «corrido».

Una senyoreta ens feu observar que aquella comèdia que no fineix amb matrimoni resultava veritablement revolucionària i exòtica.

—Exòtica?

—Naturalment. Una que no's vol casar amb un promès acabat, no ha estat mai barcelonina.

Els Jonàs

Un home rumiant ingereix cada nit al «Principal» diversos litres de vi i d'aigua, i finalment unes granotes que torna a expulsar a voluntat, vives, i una per una. En record d'aquell pobre home de la Bíblia que fou engolit per una balena, s'anomena Jonàs. Trobem que hauria degut posar-se el nom de la balena.

Varis regidors presenciaven l'espectacle i reien, beatíficament. Un amic, veient-los, somrigué al seu torn, comprenent la hilaritat municipalisca.

—Veus aquell?

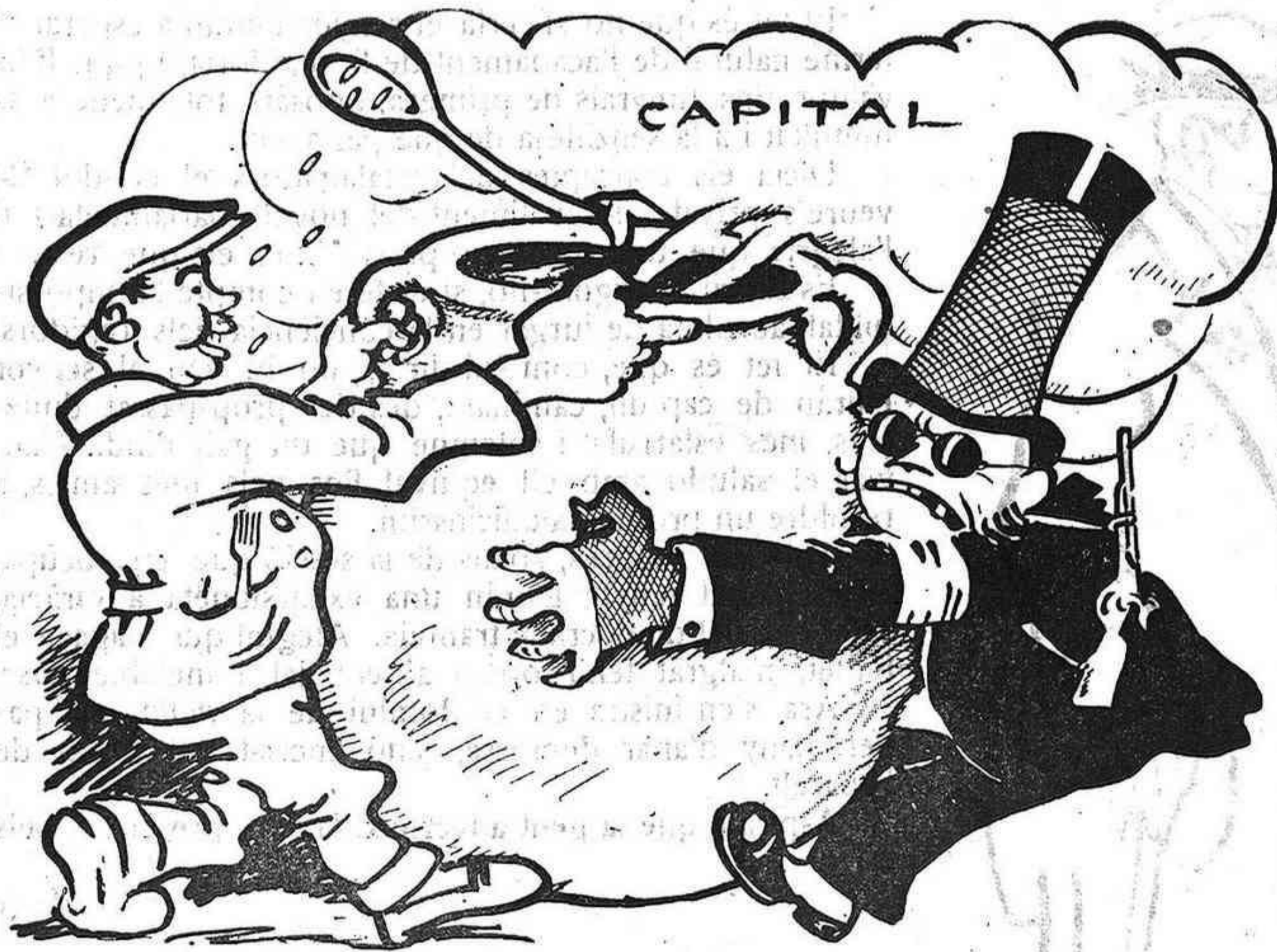
—Sí, Fulano.

—Doncs s'ha empassat mig entarugat de l'Aixamplis.

—Veus aquell altre?

—Sí, Fulano.

—Doncs s'ha ingerit, no quatre granotes, tota la pescateria.

La lluita per les mongetes

—Veus el de darrera?

—Sí, Fulano.

—Doncs va estar a punt de beure's tota l'aigua del projecte Sans, i no pots imaginar-te la quantitat d'aigua de Dos Rius que ha begut. Si fins-han menjat cadàvers. Les Pompes Fúnebres ens han descobert una varietat regidoresca necròfaga. Aquest pobre Jonàs té un estòmec d'ocell comparat amb els dels nostres regidors.

—Però, tornen a treure lo que ingereixen?

L'amic va suspendre les seves comparacions. En Jonàs triomfava.

—Res, no hi ha manera de que ni els déus, ni els homes els hi facin treure res.

Catalans pel món

Quan erem estudiants era per a nosaltres espectacle deliciós les fantasies de billar d'En Ribas, fill gloriós del Vendrell. Ara ens plau més el violoncel·lo d'En Casals, fill també del Vendrell, que junt amb En Jaume Carner, formen la Santíssima trinitat de la vila vinícola i republicana, que el taco d'En Ribas. I d'En Ribas, la seva història.

Ha anat per Constantinoble, pel Cairo, per l'Amèrica, deixant arreu els rastres del seu esperit mercantil. A Constantinoble aixecà una plaça de braus per a que toreessin toreros catalans! Al Cairo, fundà un frontó. I conta, conta, aventures i episodis de roda-món extraordinaris.

Conta que un dia arribà a Buda-Pest la *cuadrilla* de Constantinoble. Els duaners examinen passaports i equipatges i al saber que tenien davant ells aqueixos éssers faulosos nomenats «toreros» varen voler contemplar-los fent valdre la seva autoritat.

—I allí, a la duana de Buda-Pest—diu En Ribas—els toreros contractats a Barcelona desfilaren amb «trajes de luces», davant dels empleats, dels gendarmes i dels viatgers. D'ençà d'En Pepe-Hillo no hi ha hagut «desfile» com aquell. I els nostres toreros, en lloc de portar el pas flamenc anaven renegant: M... c... D...! M... c... D...!

A quins temps hem arribat!

—Un piset, per l'amor de Déu!

—Un altre dia, germà.

—Tingui llàstima i compassió d'un pobre pare de família amb vuit criatures, que no sap on posar-les!

—Poseu-les a rèdit. Mireu que és un fàstic ésser propietari! Es creu aquesta gentussa que un hom té els pisos per a llogar-los al primer mort-de-gana que's presentil...

I té raó, l'home! Hem de tenir present que un propietari no és un qualsevol. I que ha d'ésser, sant cristià! Figureu-vos per un moment que un dia diguessin tots a la una, empipats:

—Fins aquí hem arribat! Qui vulgui pisos, que'n compril Sols de pensar-ho m'esgarriro. Per més que, si fa o no

fa, avui com avui ja ens passa una cosa per l'estil. Vegi's la mostra:

—Déu-lo-guard. Es vostè el propietari de la casa número sis del carrer de...?

—Si vostè no hi té cap inconvenient, sí, senyor. I aboqui depressa perquè no tinc temps per a perdre.

—Un servidor venia per veure si em podia llogar el quint, segona.

—Quin?

—Quint.

—S'ha equivocat de pis.

—Em sembla que no, senyor. Quint, segona; amb doscents esglaons...

—Hi ha els esglaons que a mí em va donar la reial gana de posar-hi, ho sentiu? I aneu en compte amb la llengua.

—Senyor meu, em sembla que no li he tocat l'honra de la família...

—Qui em toca els pisos, m'ho toca tot.

—Dispensi, que no volia fer-ho. Doncs si no hi tinguéis inconvenient...

—De què? De llogar-li, potser?

—Sí, senyor; de llogar-me'l.

—Demà mateix, si vostè s'avé a les condicions...

—Vostè dirà.

—I és clar que diré. Cinquanta pessetes al mes amb bitllets nous, pagant mig any per avençat; un duro a la portera, un duró per a fregar l'escala, un altre duro per a quan se li embossi l'aigüera...

—I cap més duro?

—Oh, espereu-vos. I abans de llogar-lo, m'haig d'enterrar si sortiu de nit, si algú de la vostra família ha mort tísic, de la verola negra o de qualsevol altre color, mal de Sant Pau, o si heu estat a presiri.

... I l'home baixa l'escala de dos en «vuit» esglaons, cridant «lladres!».

Veritablement, avui, per a llogar un pis de mala-mort,

és qüestió de reunir a tots els parents en consell de família i dir-los-hi poc més o menys.

—Dispenseu que us hagi cridat; però és per a rebre un consell vostre. Els uns amb els altres ens hem d'ajudar, en aquest món. Demà ho faré jo per vosaltres.

—No faltava més! Digues, home, digues—fan tots.

—Doncs, res. He pensat cercar pis.

—Que t'has tornat boig?—diu el germà gran.

—De quina carta te'n vas?—diu el germà petit.

—L'únic que's pot fer—diu el germà mitjà, que és el més entenimentat de tots els quatre germans—és escriure an En Jordi, el fill de l'Agneta, que està de porter a casa del ministre... per a que t'hi dongui un cop de mà.

—Molt ben pensat!—exclamen el germà petit i el gran, donant al mitjà un suau copet a l'esquena.—Noi, has tingut una pensada de primeral...

I ho celebren com a bons germans, quedant-se tots a dinar a casa l'«interfecte»...

Aquesta és l'actual situació que, si dura gaire, haurem d'acampar pels volts de les Arenes, a tall de gitano.

I canviar—amb tàcit permís de l'autor—la lletra al schotis de moda, i anar cantant pels carrers:

—Hi ha cap pis per llogar?...

JOAQUIM MALLEU

Aquest número de L'ESQUELLA ha estat censurat per l'autoritat governativa

Els regidors que se'n van

LLUIS PUIG DE LA BELLACASA

A Hisenda, on entrà al començament del bieni passat, i d'on l'apartà una seriosa malaltia, al Consistori, a tot arreu, ha oficiat En Puig de la Bellacasa, consistorialment, de cornetí d'ordres d'En Durán i Ventosa. Degut a aquesta condició d'auxiliar del cap del grup regionalista, al que ha substituït en mantes ocasions, no ha fet En Puig de la Bellacasa el paper brillant que per les seves condicions especialíssimes, pels seus mereixements, li pertocava, de dret.

Irràdia En Puig de la Bellacasa simpatia—qualitat que, com se sap, escasseja entre els adeptes de la «Lliga».—Es, ademés, efusiu i ametent en les respostes, lo que li permet, al emetre un judici, ésser tot lo precís i contundent que la importància de l'assumpte demana.

Diguem d'En Puig de la Bellacasa, que ha limitat la seva actuació regidoresca a lo que'n diem *complir*.

Poca cosa, en realitat, per a un home jove, que junta a l'acometivitat el coneixement i la llestesa.

MARIANO MARTI VENTOSA

Es «gentilhome» amb clau. Descartem lo de «gentil», per la brusquetat amb que acostuma a produir-se, i respectem-li la segona part. Així podrem dir-li «l'home de

Hei's aquí al senyor Durán,
donant el salt endavant.

les rabietes», vista la pressa amb que s'enfada i acostuma a perdre els estrebs.

Això dels estrebs, tractant-se d'En Martí Ventosa, és un dir. Lo que perd més aviat és la brúixula, defecte imperdonable en un capità de la «marina mercante», com pomposament s'ufana en nomenar-se.

Contemplant al senyor Martí Ventosa, excessivament presumit, ningú diria l'agressivitat i el geni que sota el seu caient rexinxolat amaga el nostre home, que sense cap de les condicions elementals que per a parlar en públic es necessiten, té, no obstant, la dèria de ficar en tot cullerada.

La ciutat deu ben poca cosa al senyor Martí Ventosa, que ha consumit la seva existència consistorial en un seguit inacabable de disgustos i de baralles estèrils, entaulades, les més de les vegades, per presumció o toçuderia. Indubtablement animarien al senyor Martí Ventosa, a l'entrar a l'Ajuntament, excel·lents i sanitosos propòsits. Probable és, per a no dir segur, que al fer el balanç de la seva gestió, vegi, desconsolat, el temps esmersat en lluites d'amor propi, en futeses sense transcendència.

Per a detallar les principals etapes de l'actuació del senyor Martí Ventosa, caldria fer menció dels cent i tants actes públics en que la seva fatuitat—candorosa, després de tot—i el seu estarrufament—pintoresc i disculpable—han sigut la nota principal.

La vanitat, el deliri de grandeses polítiques, han malmenat al senyor Martí Ventosa, aristòcrata que exhibeix un escut nobiliari de dimensions més que alarmants—tres metres cinquanta, en quadre.— Que penjats a les parets de casa seva, en lloc el més visible, serva un retaule, en el que's veu al «capitán de la marina mercante, don Mariano Martí Ventosa, desembarcando en el Puerto de Camandópolis». Un altre retaule, en el que apareix el propi hèroi sortejant un furiós equinocci.

La presumció convertí un dia al senyor Martí Ventosa en protagonista de la següent historieta, rigurosament històrica.

Abans de que entrés en possessió dels distintius que darrerament li han sigut otorgats, lluí l'home, en determinades diades, qualques condecoracions inofensives. Tals, la medalla dels setis, la insígnia de la Creu Roja, d'entitats benèfiques o deportives, etcètera. Qui res té, amb poc s'acontenta, diu l'adagi.

El fet va ésser que un dijous sant a la tarde entrà el senyor Martí Ventosa a la Catedral, convertida la solapa de la levita en rutilant aparador.

L'espai resultava petit per a ell. Tan cofoi i satisfet caminava.

No ha pogut esbrinar-se com, encertà a passar prop seu una senyora, que fregà amb la mantellina la levita del senyor Martí Ventosa, amb tanta pega, que s'armà entre les medalles i les blondes un farcell de mil dimonis.

La casualitat disposa, de quant en quant, unes sortides, que Déu-n'hi-dó. El dia de que parlem, dugué a intervenir en l'incident a un sereno, que, per anar de les festes, havia tret també un cabàs de insígnies que feia fredat. Vagin a endavinar perquè les condecoracions del moderat funcionari s'enredaren igualment amb la mantellina, augmentant el desgavell i la confusió produïts.

Amb mil treballs pogué desfer-se l'embolic, que, per haver caigut les insígnies a terra, tingué una segona part.

Ni el sereno, ni el senyor Martí Ventosa, pogueren concretar al recollir-les, a qui dels dos pertanyien les condecoracions, que s'atribuïen indistintament.

Els mesos transcorreguts de l'incident de que parlem,

no han sigut prous a posar veritablement en clar a qui d'ambdós interessats corresponia, en rigor, cada medalla.

Caminant el temps, sigué En Martí Ventosa tinent d'alcalde. Disposà, aleshores, que li sigués portada la firma a una llotja del «Poliorama», en plena representació.

Ciudadà, en fi, el senyor Martí Ventosa, únic al món, que utilitza, a la vegada, dos rellotges.

El de butxaca i un altre de pulsera.

B. DE R.

Primer és l'obligació que la devoció

En Serafí i En Joanet eren tots dos de la mateixa edat i alçada. El primer—que estava quelcom flac—era d'un gai caràcter; el segon—que per cert lluí una sana complexió—estava dotat, en canvi, d'un esperit molt místic.

Ambdòs foren enviats a Barcelona, perquè mossèn Lluís els preparés per a l'entrada de la carrera eclesiàstica. En Serafí, qui verament no hi sentia vocació per a ésser clergue, es decidí a cursar la carrera de capellà, principalment per a sortir del poblet dels seus pares i venir cap a Barcelona. Però En Joanet era tot el contrari; vencent amb veritable afició els petits obstacles que li oposaven sos parents, no parà fins que s'aixoplugà en aquell estret tercer pis de la Plaça del Rei, on hi afocava el bon mossèn Lluís.

Cada tarda cap el tard, al finir de donar les lliçons, els dos mossens, jaquint els barris de la Catedral, anaven a esplaiar-se per la ciutat. En Serafí, com el més emprenedor, arrastrava gairebé sempre al seu espiritual amic envers al cinematògraf. Allí sí que el primer hi fruïa les seves hores daurades, puix hi repartia cada grapat de pecics i empentes, que feia cridar indignades a totes les joves joves que tenia al seu entorn. En Joanet, quan en mig de la negra foscuria ho veia, tot pertorbat treia també uns negres rosaris i començava a resar.

Un jorn en el carrer de Ferran al sortir els dos inseparables d'una secció cinematogràfica, un agradable perfum els feu interrompre la conversa que tenien, al ensemps una esvelta jovecilla bruna passava apressadament pel costat d'ells. En Serafí fou el primer de conèixer-la, car exclamà:

—Fixa't íntim, aquesta es la veineta del carrer de Paradís.

—Sí, tens raó; però no et sembla que?...

—Mira noi, l'únic que'm sembla es que podríem acompanyar-la.

I de bell antuvi, agafant an En Joanet pel braç, es plantà al costat de la damisel·la. Aviat es feren amics, fins ella els digué que es deia Agna i que cada tarda plegava del taller a les set. Per això a l'endemà els dos companys

LA PRIMAVERA I EL SENYOR ESTEVE

—El dia 21 d'aquest mes arribaré, si Déu vol, sí, senyor.
—Ah, sí?... Celebrol... Si necessita «gabardina» elegant
i fresca, de Terrassa,... ja passarà pel meu magatzem.

tot passejant ja l'esperaven. La beutat no es feu esperar gaire, a les set i minuts feia l'aparició al carrer de Ferran. En Serafi, a l'apercebre-la, brincant-se-l'hi el cor barbotejà bonics mots; i En Joanet, al divisar-la, tot enrojolat, intentà dir qualque sentència en llatí que anés contra el formós sexe, més després enrecordant-se que ell no sabia aqueixa llengua, s'acontentà en murmurar en castellà:

— «El hombre es fuego, la mujer *astopa*; viene el diablo y sopla.»

D'aquest jorn ençà, l'esperada es repetí indefinidament, però cosa estranya, hom veia clarament amb els fets, que l'Agna sentia una dissimulada estimació pel tímid Joanet, el qual també tot fent el desmenjat semblava que s'espavilava.

En Serafi que per sospitar era, ço que se'n diu, un home que pot anar a missa sense rosaris, endevinà, per tant, tot seguit aqueix amagat amor; i una nit després ambdòs hagueren trobat a la jovincela, els deixà a l'entrada del carrer del Bisbe, amb l'excusa de que havia d'anar a comprar-se una corbata.

La qüestió era que l'Agna s'apercebís de la curtesa de geni del seu amic Joan, i aixís veint-lo tan pobre d'esperit l'abandonés.

—Puix ja sabem—hom deia internament En Serafi—que xicot covart no troba mai dona bonica. I llavors tú sí que ja tindràs la mel a la boca, car ningú et disputarà la teva Agna. Amb això li vingué la idea de que seria també molt convenient espiar ço que fessin els dos probables aimants i tal dit tal fet, amagant-se primerament darrera d'un piano, el qual emplaçat davant de l'Institut d'Estudis Catalans era, diem-ne, tocat per un orb—doncs més se sentien els cops que donaven les mans del músic sobre les teules, que'l sò d'aqueixes—començà a sotjar.

Prompte hagué de canviar d'amagatall i emparant-se en una cantonada que fa la Catedral en el carrer de la Pietat, tornà, tot somrient, a sotjar-los de nou, però així que donà la primera llambregada, se li extirpà aquella rialleta; ell i ella, caminant a pas de bou, anaven junyits de bracet.

Efectivament, En Joanet estava eloqüentíssim, tant de fets com de paraules.

Al arribar al bell davant del carrer de Paradís, semblà que aqueix nom se li hagués infiltrat, car mentre murmurava:

—Ens haurem de despedir, puix això d'anar tant junts, sols ho podem fer quan serem casats. S'abocà sobre el rostre de la bruna i allò sí que fou el deliri—sort que no passava ningú—semblava talment que En Joanet s'hagués descotat, els petons plovién com aigua.

—Retòfol! Quin sant més purificat! I jo que'm creia tenir la mel a la boca... Però em venjaré, perquè podré ésser capellà, més, en canvi, un hom es buscarà una majordona que serà el doble de bella que la moça que m'has pres.

I així fou, En Serafi, que no sentia devoció per a ésser clergue, sigué capellà i tingué una gentil majordona; i En Joanet, que—en canvi—tenia afició per la clercia,—com que tingué també mullers i fills—s'hagué d'acontentar amb casar-se i fundar la «Cereria Virginal», acreditada casa de ciris que servia—com deia el prospecte—«a las mejores iglesias de la ciudad».

CABRÉ I OLIVA

LA REGENERACIÓ PEL TABAC

No som amics de fer cues, i menys per una cosa tan supèrflua com és això del tabac. Som fumaires, sí, però el nostre vici no arriba al punt d'aguantar patxorres com les que pateixen els abnegats de la «santa espera». Si anessim a pendre tanda, aleshores en tindriem dos de vici, el vici de fumar i el vici de fer cua. I no estem per tant de vici.

No som amics de fer cues—diem—però, observadors de mena, ens agrada estudiar als cuaires. I d'aquest estudi n'havem pogut treure en clar que la regeneració de certes gents pel mitjà del tabac és un fet.

En les darreres saques, molts estanquers han repartit als pacients consumidors una gran quantitat de «señoritas», aquells cigarrets filipins escapsats de cada cap, que no són carn ni peix, que ni se'n poden dir puros ni cigarrets, però que per l'aspecte d'elegància, pel tamany i per l'aroma semblen més aviat tabacs «pour dames». Les «señoritas» no són propiament caliquenyos, perquè's presenten més primfilats, més «chics», més pintureros, però són quasi del mateix tamany i del mateix preu, podent dir-se que constitueixen les veritables tagarnines dels senyors.

I era de veure, l'altre dia, com molts carreters, aficionats al «común fuerte», com se'n diu tècnicament, a manca de clàssics «cuartereros» de cinc cèntims, adquirien, en els estancs, purets d'aqueixos que'n diuen «señoritas».

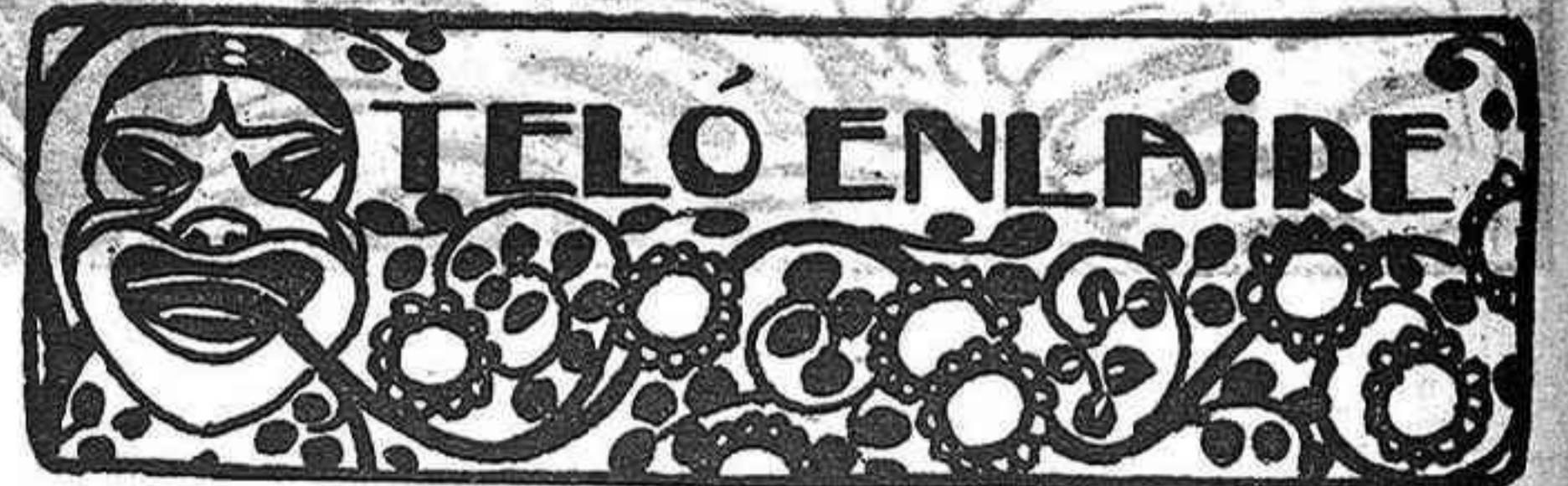
I havem pogut constatar que els carreters, amb la «señorita» als llavis, prenién fums aristocràtics, i el que és més de constatar i d'alabar, que quan renegaven, ho feien amb comediment i amb més finura.

Aleshores és quan havem cregut en la regeneració dels humils pel mitjà del tabac. Si tots fuméssim tabac bó, tabac car; si tots fuméssim «señoritas» amb cua o escuades, tindriem més mirament, ens tornariem polits i la parla es perfeccionaria, indubtablement.

D'aquesta feta la «Lliga del Bon Mot» enviaria un mensatge de felicitació a la Tabacalera.

I tots beneiriem les insoportables cues dels estancs, avui tan bescantades.

XARAU

ROMEA

*Els solters, comèdia en tres actes i un epíleg, dels senyors Crehuet i Soldevila, no va plaure al respectable, a pesar dels bons auguris i amb tot i la bona disposició dels espectadors d'estrena, entre els quals, com és natural, s'hi comptaven tots els amics incondicionals dels autors. Ha estat just el públic, al rebutjar *Els solters*?... Creiem que sí. Varen juntar-se per a escriure aquesta obra un comediògraf experimentat (garantia per l'èxit de l'acció, de la trama) i un moderníssim escrip-*

ROMEA

ELS SOLTERS

—Deu ésser una propaganda a favor del matrimoni!...

—Que diguin!... El que és jo, fins i tan que no s'abaixin les subsistències no em caso.

tor, amb prestígis d'originalitat de pensaments i d'exquisidesa de forma (garantia per l'èxit del diàleg). I no obstant, la comèdia fracassà. Com ha estat això?... No's comprèn. El cert és que els *mòrenos* mostraren palesament la llur fadiga i el llur avorriment, si no amb una protesta sorollosa, amb un silenci significatiu, que a les oïdes dels autors devia semblar eixordador. Creiem, sincerament, que el públic feu justícia, perquè ni que's volgués fer expressament no's podria escriure una comèdia en la qual hi passés tan poca cosa, i que això que hi passa fos més inversemblable, més fals, més infantívol i més convencional: dos actes—el primer hi sobra per complet, puix en el segon l'Aymerich es cuida d'explicar-nos tot el que «no» hi ha passat—dos actes, o sia més de mitja obra, per a presentar-nos unes renyines d'enamorats, absurdes a totes llums. I si en el terç l'acció s'encarrilés i els personatges prenguessin alè de vida... encara!... Però res d'això, al contrari; l'acció, minça, es dilueix, els tipus es desdibuixen i tot per a anar a parar a un epíleg mansoi; un idil·li d'amors enyoradços, d'escassa novetat en el teatre i d'una cursileria novel·lera que recorda an En Lluís de Val. Tot això pel que toca a l'estructura i al pensament de la comèdia. El diàleg, sí, molt literari... Molt literari, però poc teatral, sense naturalitat; escassament gràfic.

Al sortir del «Romea» tothom se'n feia creus. —I per això —deien—s'han reunit dos prestigiosos autors, un literat i un dramaturg?—

Malès llengües de crítics han dit, després, que la culpa fou dels actors; que si En Bruguera... *Atto!*... D'això en protestem. L'execució no fou primorosa, però ni que tots ells fossin Zacconis o Garavaglias, *Els solters* no se salven del naufragi. Aquell primer acte en respòn. Com se pot donar

ESPANYOL

EL MINISTRO DEL PUEBLO

—No's faci il·lusions, pretencions, que no va per a vostè.

vida i fingiment de veritat a aquell sopar funerari?... Se veu d'una hora lluny que cap dels dos autors ha assistit mai a un àpet de «comiat de solteria». I si aquella gent que s'avorreix i fa avorrir als altres són uns solters especials, uns solters climàtics pintats així expressament, aleshores calia advertir-ho, titulant l'obra *Uns solters que nosaltres coneixem*, però mai *Els solters*, així, en bloc, ni en termes genèrics.

Donarà idea del fracàs—que, per altra part, sentim moltíssim—el fet de que, l'Empresa, per a la funció del diumenge a la tarda, fes anunciar a corre-cuita, com a reforç—entenguís bé, com a reforç—el sainet del pobre Ramon Vidales, *El carro del vi*, que va acompanyar, efectivament, a la representació d'*Els solters*. D'una manera o altra s'havia de recompensar el malhumor dels espectadors.

Esperem que els prestigiosos literats es revenjaren ben aviat de la derrota, donant al Teatre Català quelcom més madur i de més substància... encara que ho vesteixin amb menys pretensió que la que han posat l'un en sa darrera i l'altre en sa primera comèdia.

NOVEDADES

Com insinuàrem en altre número, al «Novedades» hi ha anat En Paco Morano.

Ahir nit degué tenir lloc la funció inaugural, debutant la seva companyia dramàtica composta d'un ben triat personal, les condicions artístiques dels quals tindrem ocasió de conèixer ben aviat.

Segons havem llegit en els llistins de temporada, hi ha el propòsit d'estrenar bastantes obres. Entre les anunciades

se distingeixen [aquests títols: *En mitad del 'corazón, El niño perdido, El conde de Valmoreda, Toda una mujer, Después de la tragedia i El hombre que tuvo el corazón de hielo.* Augurem una guapa campanya a don Francisco.

GOYA

Diguin el que vulguin certs *dòmines* amb palmeta, és un bon drama, millor dit, una bona farsa dramàtica, aqueixa darrera obra d'En Felip Sassone, *La vida sigue*. L'acció, no sempre dreturera, interessa fortament, i l'interès va sempre acompanyat d'emoció, o de trempament de nervis o de amable poesia, que són coses que sap apreciar degudament el bon públic, el públic imparcial que assaboreix les sensacions estètiques sense embolicar-se en inútils anàlisis.

En *La vida sigue* s'hi troben tots els elements clàssics de les comèdies passionals, però presentats en una forma més sintètica i més plena de modernitat. L'autor se'n serveix sempre encertadament, aplicant els efectismes amb sobrietat i en el punt just que demana l'èxit, ja descomptat, de les situacions. En això se descobreix que En Sassone és un perfecte artista; i es veu, ademés, que el «loro de la casa» com li diuen els seus íntims, és un peix que's porta l'oli, un *mano* que la sap molt llarga i, en una paraula, un comediògraf que coneix el públic, qualitat indispensable a tot artista que treballa per a servir-lo.

Es un drama, *La vida sigue*, que's fa aplaudir, principalment per dos motius: per l'exaltament de la bonesa que impera en el seu fons i per la forma acurada amb que's resolen la major part de les escenes; és un drama passional, potser fals, potser deslligat, però escrit amb molta trassa i abocant-hi molt sentiment i molta bellesa. No ens entretindrem en remarcar escenes, puix n'hi han per a tots els gustos, i moltíssimes de ben interessants i magníficament construïdes. L'epileg és un *bibelot* amb molt de color i molt de seny.

Notable la interpretació, i, en primer lloc, els artistes protagonistes: la senyora Palou, excel·lent en els moments passionals, i el senyor Hernández, molt discret i sempre just. Mereix també nota apart, i ben elogiable, l'actor que interpreta el paper de venedor de *santi di guixi*.

«TOURNÉE» VILA-DAVÍ

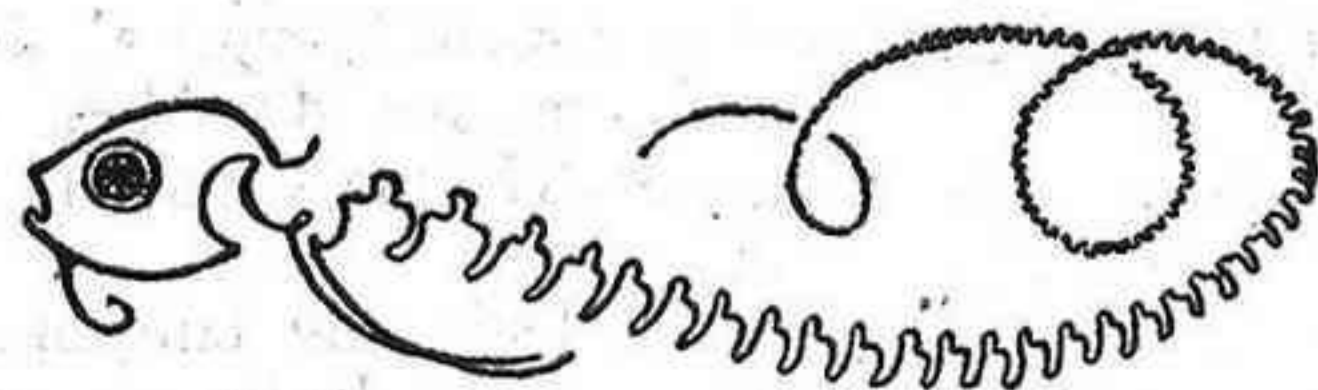
Ens diuen, de Figueres, que la Companyia Dramàtica Vila-Daví està fent per aquelles terres una esplèndida campanya que serà, segurament, fructuosa econòmicament i artísticament.

A la mateixa capital de l'Alt Empordà, on pensen fer-hi temporada, han representat amb èxit, entre altres obres catalanes, *Hores d'amor i de tristesa, El pati blau, i L'amor vivila*.

La companyia dels prestigiosos Maria Vila i Pius Daví, de la que'n formen part els distingits artistes catalans, senyores Bayona, Peris, Valentí, els senyors Llano, Lluellas, Mer, Cervera, Mantua, Galcerán, etc., pensen estrenar, durant l'actual «tournée» per l'Empordà, unes quantes obres originals i inèdites dels nostres més aplaudits dramaturgs.

Creiem un encert la campanya dels simpàtics comediantes. Si tenen el do d'anar sempre ben units, de no desperdigar els discrets elements, prenent cura dels perfectes conjunts, podran després presentar-se a Barcelona amb la seguretat d'obtindre un èxit sorollós.

Bona sort, amb glòria i pessetes, els desitgem.

Xerrameques artístiques

CONCURS D'APRENENTS

les *Galeries Laietanes* hi ha exposat bon nombre de treballs presentats al concurs d'aprenents de l'Art, que constantment hi ha obert en aquella casa.

Tres són els expositors que aquesta setmana concursen: L'Antoni P. Rigau, l'Ismael Alsina i En R. Durán i Camps.

Es el primer un ciutadà honrat de Barcelona que la pega per pintar ex-votos i coses per l'estil, sense acabar-hi de trobar l'embocadura; i no li trobarà pas per més que faci.

Estem segurs que no passarà de la Plaça Nova, com no l'empenyi el gloriós Sant Roc, l'inspirador del seu *genre* de pintura, al qual dedica cada anyada un cartell programa plè d'infantívola faramalla decorativa, anunciant les festes populars que el barri li dedica.

Amb aquest precedent, vès si Sant Roc es voldrà desfer d'ell! Altra feina hi ha! En els temps que correm, no és pas cosa fàcil poguer tenir a l'hora gos i artista pel propi *recreio!*

Jo, si fos d'En Rigau, me dedicaria a pintar rejoles de València per a les cuines de pagès, ara que les cols i les trumfes es posen als ulls del cap i els pagesos poden gastar. Així potser podria tirar quelcom a l'olla amb lo que guanyés pintant, perquè els retaules d'*ex-voto* ja no donen per a viure en aqueixos temps de cubisme.

L'Ismael Alsina ja pica més alt: cultiva la natura viva i la morta, encara que tota li resulta bastant cadavèrica. Es troba al mig dels quatre camins i no sap cap on tirar. Per això pinta coses com aquella xicota que havent sortit del bany ha perdut l'esma i va tornant-se de pedra. De primer antuvi un se pensa que és la bíblica muller de Lot; però, en veure-la tan lleugereta de roba, i sense l'incendi de Sodoma al fons, un hom veu que no.

Altra moça retratada per l'Ismael, fa una cara de pomes agres que contrista. I es comprèn. Li varen tallar una mà fa pocs dies! Ara es dona vergonya de que es vegi que li manca, pobretal i no sap com posar-se davant de la gent.

Acompanyen aqueixes dugues teles unes quantes notes de paisatges d'*entloc*, encara que en recordem dugues de caient força casolà.

Al revés d'En Rigau, creiem que l'Alsina pot anar lluny... de no errar-se de camí. Si és un xaval encara! Ademés: sabem que munta en bicicleta i li agrada En *Puvis*.

En Durán i Camps és l'aprenent més espavilat dels tres. Si hagués viscut en temps del rector de Vallfogona, estic segur de que aquell, d'haver-lo conegut, l'hauria prè per escolà.

Tan novell com és, ja té la seva *fòrmula* per a fer paisatges. Agafa quatre o cinc colors ben llampants i, l'un darrera l'altre, els va llençant al damunt de varies teles que té arrenclerades.

Això fa que a primer cop d'ull totes les seves pintures s'assemblin; però, a mida que un se fixa en cada una d'elles, es va convencent de que... no sap el que mira;

EL GOVERNADOR HA PROHIBIT EL JOC

El vell «croupier» — Com me les arreglaré ara?... Jo que no sé fer altra cosa que jugar!...

cosa que no es d'estranyar, doncs el novell pintor vol seguir a En *Mir*, l'home de les coloraines boges.

L'art d'aquest jovencell és llunyer com moltes xico-tes garboses. El dia que es pugui veure d'aprop, tal volta ens agradarà... menys que ara.

En fi, ja veurem.

Segueix obert el concurs.

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

L'Ignasi Iglesias ha entregat a la Empresa del «Romea» un nou drama que porta per títol *Nostra parla*.

Diuen que's tracta d'una obra eminentment patriòtica que ha de cridar molt l'atenció.

Tan debò, i que sigui un èxit gros, que prou el necessiten a la botigueta artística del carrer del Hospital.

Però això de *Nostra Parla*, ens intriga.

Serà un ditarambe a favor de la Lliga del Bon Mot?

Se tracta d'una fillola de la *Gente bien*?

Aqueixa parla, serà el català «que ara's parla», o el català d'En Carles Riba que no el parla ningú?

Chi lo sà?

¡No va más!

Es a dir, «no hagan juego, señores», perquè el Governador no ho vol.

El senyor comte de Salvatierra ha prohibit els jocs prohibits.

Això sembla un joc de paraules, però és aixís: Una cosa completament il·lícita acaba d'ésser declarada fora de la legalitat.

Oh, Grans Déus!... Espanya's regenera al fill

Que sigui un «noi», i que duri.

Persones que poden estar-ne enterades, assegurin que aviat serà un fet la reorganització de la policia de Barcelona.

La reorganització?

Ja saben bé lo que's diuen?... La reorganització?...

Però... és que alguna volta ha estat organitzada?

S'ha instituit, a la «Sala Mozart» una associació de versaires rapsodes, amb el nom de *Amics de la Poesia*.

Celebrem el bon intent.

Una associació de *bons enfants* lírics i bucòlics que'ns dongui—i precisament en Quaresma—vetllades propagadores de la més noble de les ignocentes expansions, és cosa d'elogiar, encara que més en caràcter estarien dessota els pins, a la font de Mas Guimbau, que en una saleta del carrer de Vertrellans.

Amics de la Poesia!

Ara només falta que la Poesia vulgui ésser amiga d'ells.

Això!... Això és lo que fa falta!

Veig que els senyors Esteves de la «Molestia Social» han protestat de l'acord consistorial sobre l'adquisició de terrenys per a Parcs.

Maul... Ens fa mala espina.

Quan ells protesten, una de dues: o és que no tenen terrenys per a vendre o és que volien els diners per a la processó del Corpus.

De manera que, fet i fet, amb tot i no estar gaire conformes amb els despilfarraments municipals, acabarem per a creure que lo de la compra dels terrenys ha estat una bona obra.

—Quan ells hi tiren còsses, quelcom de bò tindrà!...

En un dels nostres rotatius vegèrem, dilluns passat, una esquela mortuòria.

Això no té res de particular.

Lo curiós i original és que en aquesta esquela s'hi anunciava la defunció d'un subjecte que no s'havia de morir fins al cap de dos dies.

Deia: «Fulano de Tal falleció el día 10 de este mes»... i estavem a dia 8!»...

Jo del difunt, no la pago aqueixa esquela. Perquè això és burlar-se del mort i de qui el vetlla.

Mi-Carême.

La Casa Aurigemma-Cañadó anuncia per a demà dissabte a la nit, en el «Teatro de Novedades», un gran festival corresponent a la Mitja-Quaresma.

Sembla que serà un ball de trajes de molta etiqueta.

Apa, joves lluits! Avui de peix, i demà... de pantorrilles.

Des de fa algun temps, se'ns fa impossible, als catalans, servir els trastos llegats pels nostres avis. Els comissionistes d'antiguitats arramben amb quants objectes, bons i dolents, jueuen arreconats a les golfes, i els envien a l'estranger.

Això ha estat sempre obra del «tirano» centralista.

A l'emigració de les nostres antiguitats, seguirà ara, probablement, la dels nostres genis. Ha començat l'èxode pel poeta Josep M.ª de Sagarra, segons diguerem dies passats.

Ens pren an En Sagarra la direcció d'*El Sol*, i ens el envia a Alemanya, envejosa de les comptades personalitats verament indiscutibles amb que Catalunya compta.

El «tirano»!... Aquest «tirano» maleït, que té la culpa de tot, és qui s'empenya ara en deixar-nos sense eminències.

«Brindem, companys, tot maleïnt la memòria de Felip Quint».

Notes de casa:

El «Foment i Avant», secció deportiva del «Fomento Martinense» ens anuncia la constitució del Consell Directiu. Li retornem els saluds.

—El «Monopolio Internacional» ens convidà a la prova de la comèdia cinemàtica *La Princesa de las ostras*. Molt bonica, a pesar d'ésser producció alemanya.

—En Joan B. Sabartés ens convidà al ball de *Els Figuers* al saló «Venus Sport». Gran xerinola, i demanin.

A tots, mercès.

En Lamote de Grignon torna de Paris molt satisfet dels obsequis que ha rebut allí dels seus col·legues, els *tututs* francesos.

Diu que en homenatge seu li donaren una serenada.

Una serenada en francès?... ja la va entendre?

Segurament la entendria, quan va dient per aquí que allí estan millor de instruments de metall.

Potser sí, senyor Grignon. Que els músics parisencs tenen més bon metall, no li negarem; però que consti que els nostres tenen més bufera.

Antifeminisme.

S'ha prohibit, amb motiu de les cues dels estancs, l'expedició de tabac a les dones i a la quitxalla.

La quitxalla, *bueno!*—perquè és per als infants una intoxicació.

Però les dones?... No hi ha dret!

Els hi volem donar el vot, i no els hi donarem llibertat per a fer-ne un de prim?...
On és la lògica?

Ja ha sortit! Ja és hora!

ES VEN PER TOT ARREU

ALMANAC DE

La Campana de Gracia

per a aquest any 1920

Compreu l'Almanac de La Campana de Gràcia, que hi trobareu una pila de coses i una pila de veritats.

Preu de l'ALMANAC

60 cèntims

MANCOMUNITAT
DE CATALUNYA

L'obra a fer

L'empèstit de cinquanta mil·lions

Preu ptes. 7

NOVEDAD

Pedro Mata

MUÑECOS

(NOVELA)

Un tomo Ptas. 5

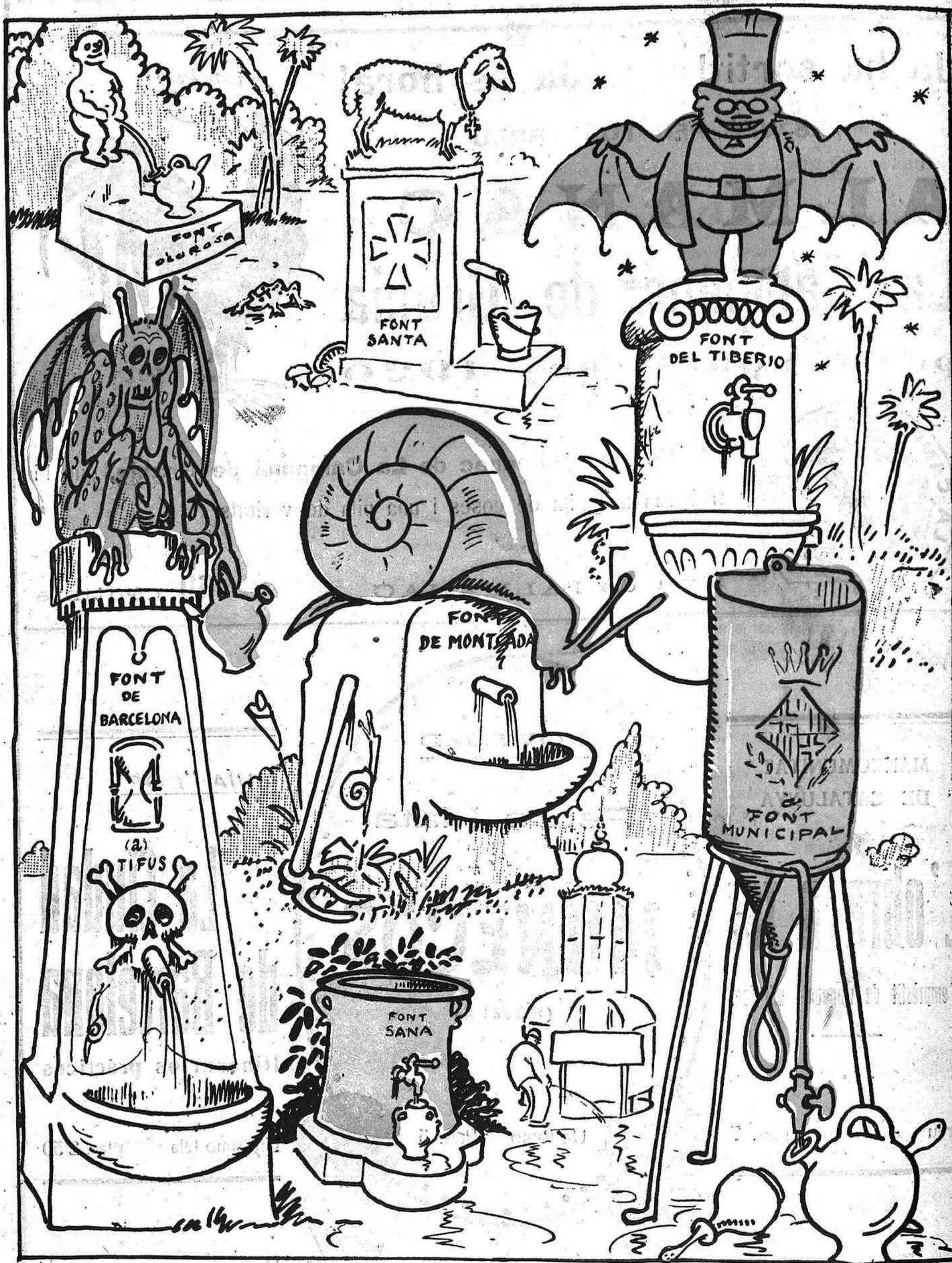
GUÍA "LOP"

**La Ciudad
de Barcelona**

Itinerarios prácticos

Un tomo tela ptas. 2'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de frauqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebuixes.

BARCELONA «POTABLE»

Concurs de fonts artístiques (Projectes de l'escultor Picarol)